

ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΠΑΝΤΕΙΟΥ

Βαριές οι ποινές για τους πρυτάνεις

Της ΑΝΝΑΣ ΑΝΔΡΙΤΣΑΚΗ

Δεν εξάντλησαν, προσπέρασαν τα άκρα όρια της αυστηρότητας οι δικαστές της υπόθεσης του Παντείου αποφασίζοντας χθες να καταδικάσουν τους κατηγορούμενους, πρυτάνεις, αντιπρυτάνεις, διοικητικούς υπαλλήλους του πανεπιστημίου και ιδιώτες, με ποινές δρακόντειες, αναπάντεχες για τη συνήθη δικαστική πρακτική, τη φύση της υπόθεσης, έξω από το κοινό περί δικαίου αίσθημα.

Στα 10 χρόνια η μικρότερη, πάνω από τρις ισόβια η μεγαλύτερη, με σκληρότερη την απόφαση να οδηγηθούν στη φυλακή για πρώτη φορά ακαδημαϊκοί κατηγορούμενοι για οικονομικά αδικήματα αφού απερρίφθη το αίτημα για αναστολή εκτέλεσης της ποινής του πρώην πρύτανη Αιμίλιου Μεταξόπουλου και του πρώην αντιπρύτανη Παναγιώτη Γετίμη. Αίτημα που, αντίθετα, έγινε δεκτό για τους άλλους δύο ακαδημαϊκούς, τον Δημήτρη Κώνστα και τον Κωνσταντίνο Παπαθανασόπουλο.

Στο κατάμεστο ακροατήριο η ομόφωνη απόφαση επί της ενοχής προκάλεσε αντιδράσεις άμεσες, έντονες και συνεχιζόμενες για ώρες μετά το τέλος της πολύωρης απαγγελίας της ετυμηγορίας του Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων για την υπόθεση κακοδιαχείρισης του Ιδρύματος, ύψους 2,7 δισ. δρχ. κατά την περίοδο 1992-1998, σύμφωνα με το κατηγορητήριο.

«Σαν να μην έγινε δίκη», έλεγαν συνήγοροι υπεράσπισης, παραπέμποντας όχι μόνο στη 19μηνη αποδεικτική διαδικασία κατά την οποία δεν στοιχειοθετήθηκαν κατηγορίες αλλά και στη χθεσινή κατάληξη.

Μια απόφαση που δεν συνοδεύθηκε από κανένα σκεπτικό, απαραίτητο για να καταδείξει τα στοιχεία εκείνα που όχι μόνο πιστοποιούν την ενοχή των κατηγορουμένων αλλά και επιτρέπουν την επιβολή τόσο σκληρών ποινών, όπως η στέρηση της προσωπικής ελευθερίας.

Αιμ. Μεταξόπουλος

«Μοιάζει με εκδίκηση μεταμφιεσμένη σε ποινή», είπε, εμφανώς σοκαρισμένος, ο κορυφαίος ποινικολόγος Χριστόφορος Αργυρόπουλος, εκ των συνηγόρων του πρώην πρύτανη Δ. Κώνστα, μόλις ο εισαγγελέας πρότεινε για όλους η εκτέλεση των ποινών να μην έχει ανασταλτικό χαρακτήρα, που ισοδυναμούσε με την επιβολή της ποινής της ισόβιας κάθειρξης, αφού η απόδοση των κατηγοριών έχει συνδυαστεί με τις διατάξεις του νόμου περί καταχραστών του Δημοσίου». «Για ποιον λόγο; Ποια είναι η δικαιολογητική βάση για τέτοια πρόταση εφόσον οι καταδικασθέντες δεν έχουν καταδικαστεί αμετάκλητα;», αναρωτήθηκε σε έντονο ύφος υπενθυμίζοντας την ύπαρξη του τεκμηρίου της αθωότητας, που είναι αυτό το οποίο αποτελεί τη βάση του ανασταλτικού χαρακτήρα.

Η απόφαση της έδρας λίγο αργότερα, που «κράτησε» την εισαγγελική προτροπή για τους μισούς από τους 10 καταδικασθέντες (πρώην πρύτανη, πρώην αντιπρύτανη και τρεις υπαλλήλους του Παντείου), οδήγησε σε έκρηξη. Απαξιώθηκαν συλλήβδην προσωπικότητες, έντιμος βίος (αν και τους αναγνωρίστηκε ως ελαφρυντικό) αλλά και τα σοβαρά προβλήματα υγείας που είθισται να προσδιορίζουν την απόδοση του ανασταλτικού χαρακτήρα στην έφεση. Αντίθετα, φαίνεται ότι θεωρούνται έως και ύποπτοι φυγής αν ληφθεί υπ' όψιν ότι τούτο αποτελεί ισχυρό λόγο για την απόρριψη τέτοιου αιτήματος.

Παν. Γετίμης**Δημ. Κώνστας**

«Ακόμα και κατηγορούμενοι σε υποθέσεις τρομοκρατίας δεν στερήθηκαν την ελευθερία τους μέχρι να δικαστούν και σε δεύτερο βαθμό», έλεγαν δικηγόροι που παρίσταντο, χθες, χωρίς αντικείμενο στο ακροατήριο. Ο εισαγγελέας, όμως, ήταν σαφής. Ακόμα και μετά την απαγγελία της απόφασης, επιμένοντας στη συλλήβδην εφαρμογή της μη αναστολής στην έφεση για όλους αδιακρίτως, απαντούσε με έντονο ύφος στους συνηγόρους υπεράσπισης: «Δεν μπορεί μικροεγκληματίες να οδηγούνται στη φυλακή και σ' αυτή την υπόθεση λευκού περιλαίμιου, εξαιτίας της οποίας ζημιώθηκε το Ελληνικό Δημόσιο με δισ. δρχ., οι δράστες να μείνουν ελεύθεροι» και εν πάση περιπτώσει, όπως σχολίασε χαρακτηριστικά, «οι ποινές είναι για να εκτίονται».

«Οι αμετάκλητες ποινές εκτίονται», απάντησε ο συνήγορος του Αιμίλιου Μεταξόπουλου, που πολλές φορές, μέχρι τέλους, χρειάστηκε να επισημάνει ότι στην περίπτωση του εντολέα του η στερητική της ελευθερίας ποινή μπορεί να ισοδυναμήσει με στερητική ακόμα και της ίδιας της ζωής.

Το δικαστήριο έκρινε. Και έκρινε μετά την προτροπή του εισαγγελέα για «απόφαση με ψυχρή λογική και όχι με συναισθηματική φόρτιση».

Τέσσερις νομικοί σχολιάζουν την απόφαση

Τιμωρήθηκαν με εξοντωτικές ποινές και αντιμετωπίστηκαν χωρίς καμία επιείκεια ως κοινοί εγκληματίες, που είναι ύποπτοι φυγής. Η απόφαση που επέβαλε χθες το Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων σε πρώην πρυτάνεις και αντιπρυτάνεις προκάλεσε σοκ και πολλά ερωτηματικά στον νομικό κόσμο της χώρας. Κάποιοι μάλιστα τη συνδέουν με το γενικότερο κλίμα που επικρατεί στη Δικαιοσύνη. Μιλούν στην «Ε» οι: Νίκος Παρασκευόπουλος, καθηγητής Ποινικού Δικαίου στο ΑΠΘ, Φ. Κουβέλης, βουλευτής του ΣΥΝ και πρώην υπουργός Δικαιοσύνης, Ηλ. Αναγνωστόπουλος, επίκουρος καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, και Αντ. Βγόντζας, πρόεδρος της Αλληλεγγύης Δικηγόρων.

Νίκος Παρασκευόπουλος, καθηγητής Ποινικού Δικαίου στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

«Παραμελήθηκαν κριτήρια»

«Κατ' αρχήν, τα διαθέσιμα περιθώρια κριτικής απέναντι σε μια ποινική καταδίκη που βασικά στηρίχτηκε στις αποδείξεις συνήθως είναι στενά. Οποιοσδήποτε βέβαια γνωρίζει στοιχειωδώς τη λειτουργία της διοίκησης του πανεπιστημίου, περιορίζεται να θυμηθεί τον όγκο των εγγράφων τα οποία οφείλουν να προσυπογράφουν οι πρυτάνεις χωρίς περιθώρια ουσιαστικών ελέγχων.

Ομως το ερώτημα που τίθεται άμεσα και από τον καθένα, από κοντά ή από μακριά, είναι πώς δικαιολογείται μια τόσο βαριά επιμέτρηση ποινής καθώς και η απόρριψη του ανασταλτικού αποτελέσματος της έφεσης.

Καμία δικαστική κρίση δεν μπορεί να είναι αυθαίρετη: ακόμη κι εκεί που αφήνονται στο δικαστή διακριτικές εξουσίες, υπάρχουν κριτήρια, γενικές αρχές και κατευθυντήριες οδηγίες που οφείλει να λαμβάνει υπ' όψιν του.

Κριτήριο π.χ. βασικό για την επιμέτρηση και για κάθε κρίση στο στάδιο της ποινής είναι η προσωπικότητα του κρινόμενου και το παρελθόν του. Αν εξαντλείται η αυστηρότητα σε πρυτάνεις και αντιπρυτάνεις καταξιωμένους για την προσφορά τους στις επιστήμες, με πολύχρονη δουλειά και εκλεγμένους στη διοίκηση των πανεπιστημίων με ψήφους της πανεπιστημιακής κοινότητας, τότε δεν παραμελούνται τα δικαιικά αυτά κριτήρια;».

Ηλίας Αναγνωστόπουλος, επίκουρος καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας

«Εκβαρβαρισμός οι ακραίες ποινές»

«Οι δρακόντειες ποινές που προβλέπει ο έκτακτος νόμος 1608 του έτους 1950 (περί καταχραστών του Δημοσίου) προέρχονται από μια ταραγμένη μεταπολεμική περίοδο, όταν μέλη της Βουλής και αρθρογράφοι εφημερίδων ζητούσαν οι καταδικαζόμενοι για οικονομικά αδικήματα να "κρεμαστούν χωρίς πολλήν διαδικασίαν" και "επί τριήμερον μετά την εκτέλεσιν να μένουν εκτεθειμένοι εις κοινήν θέαν προς παραδειγματισμόν". Σε μια προηγμένη δημοκρατική κοινωνία ποινές αυτού του είδους δεν έχουν καμία θέση. Είναι φανερό ότι ο υπαίτιος οικονομικού αδικήματος δεν πρέπει να έχει μεταχείριση όμοια με εκείνην ενός σιριακού δολοφόνου. Η μετριοπάθεια των ποινών είναι δείγμα πολιτισμού. Οι ακραίες ποινές, αντιθέτως, εξαγριώνουν τα ήθη και οδηγούν στον εκβαρβαρισμό της κοινωνικής ζωής».

Αντώνης Βγόντζας, δικηγόρος, πρόεδρος της Αλληλεγγύης Δικηγόρων

«Τι φοβίζει τους δικαστές;»

«Μέχρι σήμερα ξέραμε ότι η επιείκεια, μια γνήσια και θεμελιώδης αρχή του νομικού μας πολιτισμού, ήταν η κύρια ένοχη και στο στόχαστρο παντός είδους εποπτείας και ελέγχου. Από σήμερα πρέπει να διερωτηθούμε: Μήπως η υπερβολική αυστηρότητα και τα αιτιά της πρέπει να τεθούν στο κέντρο της δημόσιας κριτικής; Ειδικά εκείνης που προβλέπει το δημοκρατικό Σύνταγμα. Κι όσο για το μη ανασταλτικό αποτέλεσμα της έφεσης σε ανθρώπους που έχουν αποδείξει ότι δεν είναι ύποπτοι φυγής, τι φοβίζει τους δικαστές; Ο έλεγχος ενός ανώτερου δικαστηρίου;».

Φώτης Κουβέλης, βουλευτής του ΣΥΝ, πρώην υπουργός Δικαιοσύνης

«Αναντίστοιχες με την προσωπικότητα»

«Ο νόμος 1608/50 αφορά άλλες εποχές και άλλες συνθήκες, μέσα στις οποίες γεννήθηκε. Η εφαρμογή του σήμερα είναι αναντίστοιχη προς τα πράγματα και τις κρατούσες συνθήκες δικαίου. Οι ποινές που επεβλήθησαν θεωρώ ότι είναι αναντίστοιχες προς την προσωπικότητα των κατηγορουμένων και έχω την άποψη ότι το δικαστήριο εξάντλησε την αυστηρότητά του για να αντιστοιχίσει με ένα κλίμα δήθεν τιμωρησίας εκείνων που καταχρώνται δημόσιο χρήμα. Η απόφαση δεν είναι άμοιρη του γενικότερου κλίματος που επικρατεί στη Δικαιοσύνη».